

3 S RRR m

GRIFFIE DORDRECHT	
Ontvangen	Griffier:
Gemeenteraad	
Presidium	
Commissie	
Griffie	
DIV team 2	

PM/06/1064		DIV TEAM 1
- JUN 2006		
AFDELING	ACTIE	PARAAF
ST/landoc/12	BEH	
AFHANDELING		

AANTEKENEN

Gemeente Dordrecht
t.a.v. het College van burgemeester en
wethouders
Postbus 8
3300 AA DORDRECHT

afschrift: PM

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		DR/2006/3124	1 juni 2006
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Vopraankondiging last onder dwangsom/bestuursdwang inzake fietsbrug over de Vlij (Wantijpark)		Dhr. mr. R. Rodenrijs 078 - 639 52 88	

Geacht collegé,

Op 20 maart 2006 heeft Stichting Het Wantij (hierna: de stichting) een handhavingsverzoek ingediend bij Dienst Regelingen. Bij faxbericht van 12 april 2006, brief van 13 april 2006, faxbericht van 21 april 2006 en brief van 4 mei 2006 heeft de stichting dit verzoek aangevuld en toegelicht.

De stichting heeft verzocht om handhaving van de Flora- en faunawet. Het verzoek ziet op werkzaamheden welke worden uitgevoerd, en deels al zijn uitgevoerd, door gemeente Dordrecht in het Wantijpark. De uitgevoerde werkzaamheden hadden betrekking op het verwijderen van oevervegetatie, waaronder circa 50 bomen (deels met holten). De nog uit te voeren (bouw)werkzaamheden vinden plaats in het kader van het realiseren van een brug voor fietsers en wandelaars over de Vlij (hierna: de fietsbrug).

Op 21 maart 2006 zijn voornoemde bomen in/nabij het Wantijpark door de gemeente Dordrecht gekapt. Naar aanleiding hiervan en het verzoek tot het nemen van handhavende maatregelen van de stichting heb ik op grond van de mij thans ter beschikking staande gegevens een standpunt ingenomen. Ik wil u op grond van dit standpunt - dat hieronder in deze brief verwerkt is - dringend verzoeken de maatregelen te nemen die in het slot van deze brief worden beschreven en voordien niet te beginnen met de bouwwerkzaamheden in het kader van de aanleg van de fietsbrug.

U heeft van mij geen ontheffing ontvangen ex artikel 75, vijfde lid, onderdeel c van de Flora- en faunawet (hierna: de/een ontheffing) voor de uitvoering van dit project. Bovendien blijkt uit de mij thans ter beschikking staande gegevens dat u onvoldoende onderzoek heeft uitgevoerd naar de mogelijke effecten van bovenomschreven werkzaamheden op de in het wild levende dieren en planten in het plangebied. U heeft daarmee de algemene zorgplicht van artikel 2, eerste lid, van de Flora- en faunawet overtreden.

Argumenten Stichting Het Wantij

Ten eerste hebben de bezwaren van de stichting betrekking op het verwijderen van de bomen en struiken en de effecten daarvan op mogelijk aanwezige bevers en vleermuizen.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Dienst Regelingen
Burg. De Raadsingel 59
Postadres: Postbus 1191
3300 BD Dordrecht
Telefoon: 0800-2233322
Fax: 078-6395394
Web: www.minlnv.nl/loket

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
1 juni 2006	DR/2006/3124	2

De stichting voert aan dat de gemeente Dordrecht onvoldoende onderzoek heeft laten uitvoeren naar mogelijke overtredingen van de Flora- en faunawet. Voorafgaand aan de kap zijn de betreffende bomen weliswaar onderzocht op aanwezige vleermuizen (en broedvogels), maar een dergelijk onderzoek kan volgens de stichting aanwezigheid van deze dieren nooit volledig uitsluiten. Bovendien stelt de stichting dat onderzoek noodzakelijk is gedurende de periode april-augustus. De stichting is de mening toegedaan dat de mogelijke aanwezigheid van de bever langs de betreffende oevers van het Wantij en de Vlij niet is onderzocht door de gemeente, ondanks aanwijzingen (vraat- en graafsporen) dat deze soort hier voorkomt.

Ten tweede meent de stichting dat de effecten van de verwezenlijking en het gebruik van de brug op overige aanwezige beschermde soorten onvoldoende is onderzocht. Ten slotte draagt de stichting aan dat er geen noodzaak is voor de aanleg van de brug.

Vogels en vleermuizen

Uit de mij ter beschikking staande stukken blijkt dat de bomen zijn gekapt op 21 maart 2006. Voordien zijn de bomen met holten onderzocht op de aanwezigheid van (overwinterende) vleermuizen en broedgevallen van vogels. Teneinde de overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de meeste vogelsoorten te voorkomen, is dit een geschikte werkwijze. Versturende werkzaamheden kunnen enkel plaatsvinden buiten de broedperiode van aanwezige soorten. Voor de broedperiode wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Voor het verwijderen of aantasten van nesten is voor de meeste vogelsoorten geen ontheffing nodig buiten de broedperiode. Dit geldt echter niet voor soorten die jaarrond afhankelijk zijn van de broedlocatie of die niet elk jaar een nieuw nest maken. Voor deze soorten is te allen tijde een ontheffing vereist voor het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen (hetgeen verboden is op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet). Dit betreft met name diverse spechten- en uilensoorten. Uit de aangeleverde documenten is niet op te maken of deze soorten in het plangebied voorkomen en of de bomen met holten door deze soorten werden gebruikt. Op grond van de ecologische kenmerken van deze soorten en het plangebied is dit wel zeer aannemelijk.

In het geval van boombewonende vleermuizen is de gekozen werkwijze hooguit geschikt als mitigerende maatregel om het doden en verwonden van individuen te voorkomen. Op grond van een dergelijk beperkt onderzoek, waarvan de stichting terecht stelt dat de aanwezigheid van individuen nooit helemaal kan worden uitgesloten, kan niet worden bepaald of artikel 11 van de Flora- en faunawet wordt overtreden. Hiervoor is onderzoek noodzakelijk tijdens de maanden dat vleermuizen actief zijn. Deze periode is globaal tussen eind maart en eind oktober, afhankelijk van de weersomstandigheden. Onbekend is voor welke vleermuissoorten de bomen en het park als geheel een verblijfsfunctie hebben; gericht onderzoek is niet uitgevoerd. Uit gegevens van het Natuurloket die op internet zijn te raadplegen, blijkt dat de Vereniging voor Zoogdierkunde en zoogdierbescherming (VZZ) waarnemingen heeft gedaan van een drietal zoogdiersoorten zoals opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn in het kilometerhok (x: 107, y: 425), waarvan het onderhavig plangebied onderdeel uitmaakt. Het is waarschijnlijk dat dit minimaal één vleermuissoort betreft (waarschijnlijk meer), aangezien meerdere vleermuissoorten worden beschermd middels bijlage IV van de Habitatrichtlijn (artikel 5,

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
1 juni 2006	DR/2006/3124	3

tweede lid van de Flora- en faunawet juncto artikel 4, eerste lid, onderdeel b van de Regeling aanwijzing dier- en plantsoorten Flora- en faunawet). Bovendien zijn geschikte biotopen aanwezig voor boombewonende vleermuissoorten als de ruige dwergvleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis en in mindere mate de rosse vleermuis, franjestaart en baardvleermuis.

Indien van groot belang voor de functionaliteit van verblijfplaatsen van de betreffende soort, is voor het verstoren, beschadigen of vernielen van foerageerplaatsen en migratieroutes van vleermuizen is een ontheffing vereist wanneer er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Uit de aangeleverde informatie blijkt niet of hiervan in het onderhavig geval sprake is. Indien dit niet kon worden uitgesloten, had aanvullend veldonderzoek uitgevoerd moeten worden.

Bevers

De stichting heeft informatie aangeleverd waaruit blijkt dat vraat- en graafsporen van de bever zijn waargenomen langs de Vlij en het Wantij. Uit de aangeleverde documenten is niet op te maken of deze sporen zijn aangetroffen op de locatie waar de vegetatie is verwijderd in het kader van de realisatie van de brug. Tijdens een veldbezoek voorafgaand aan de werkzaamheden zou de aan- of afwezigheid van een beverburcht eenvoudig kunnen zijn vastgesteld. Een burcht of restanten daarvan zouden ook na het verwijderen van de vegetatie nog zichtbaar moeten zijn. Gezien de huidige mate van verstoring (recreatiedruk) in het Wantijpark wordt de aanwezigheid van een beverburcht niet waarschijnlijk geacht. Ook dagrustplaatsen ('legers') worden aangemerkt als vaste rust- en verblijfplaatsen. Het is niet bekend of deze op de planlocatie aanwezig zijn/waren. Echter, gezien de grote mate van verstoring die in een dergelijk park kan worden verwacht, wordt dit door de schuwheid van de bever niet waarschijnlijk geacht.

Ten aanzien van foerageer- en migratiefuncties van het plangebied en omliggende wateren wordt op voorhand niet verwacht dat door het verwijderen van de bomen en struiken en het realiseren van de brug, dermate afbreuk wordt gedaan aan de leefgebiedsfuncties van het plangebied en omgeving van deze nachttactieve en (tijdens de migratie) weinig verstoringgevoelige soort, dat een ontheffing vereist is. Het is overigens niet uitgesloten dat wel een ontheffing benodigd is voor het vernietigen dan wel verstoren van vaste rust of verblijfsplaatsen van bevers.

Ten zuidoosten van Dordrecht ligt het Natura2000-gebied 'Biesbosch', dat onder meer is aangemeld voor de bever. Ik wijs u erop dat het aanbevelenswaardig is dat de gemeente Dordrecht een inschatting maakt van de effecten op de kwalificerende waarden van het Habitatrichtlijngebied Biesbosch, naast een effecteninschatting in het kader van de Flora- en faunawet. Het is namelijk mogelijk dat voor de aanleg van de fietsbrug een vergunning nodig is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het bevoegd gezag in deze is het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.

Overige soorten

Uit de aangeleverde informatie blijkt niet of onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van overige dan bovengenoemde beschermde soorten. Gezien de aanwezige biotopen in het park kan de aanwezigheid van een aan oevers gebonden soort

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
1 juni 2006	DR/2006/3124	4

als de waterspitsmuis en een plantensoort als de rietorchis niet op voorhand worden uitgesloten. Via het Natuurloket zijn in deze weinig gegevens te verkrijgen, omdat enkel watervogels, zoogdieren en libellen goed zijn onderzocht in het betreffende kilometerhok.

Overige (kap)werkzaamheden

In de brief van 13 april 2006 voert de stichting aan dat de gemeente Dordrecht bij de noordelijke Wantijoever ("Staart") en het Jeugdorp eerder (kap)werkzaamheden in/nabij het Wantijpark heeft uitgevoerd zonder rekening te houden met eventueel aanwezige beschermde soorten. Hierover kan vooralsnog geen oordeel worden gegeven, aangezien daarover onvoldoende informatie voorhanden is. Een standpunt van de gemeente Dordrecht ten aanzien van de eventueel ter plaatse van beide voornoemde locaties voorkomende beschermde dier- en plantsoorten is mij (vooralsnog) niet bekend. Onduidelijk is dan ook of voorafgaand een onderzoek naar (overige) beschermde soorten heeft plaatsgevonden.

Conclusie

Op grond van algemene verspreidingsgegevens en de terreinkenmerken van het Wantijpark is het zeer waarschijnlijk dat de bomen met holten verblijfplaatsen boden aan boombewonende vleermuissoorten en/of broedvogels. Tevens is duidelijk dat de gemeente Dordrecht onvoldoende onderzoek heeft uitgevoerd om een gedegen inschatting te kunnen maken van de effecten van zowel de reeds uitgevoerde als de nog uit te voeren werkzaamheden. Overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de bever door het verwijderen van de beplanting wordt echter niet waarschijnlijk geacht. Op grond van algemene verspreidingsgegevens en de terreinkenmerken van het Wantijpark is het overigens aannemelijk dat in het plangebied meer beschermde soorten voorkomen dan waarop het handhavingsverzoek primair betrekking heeft.

Maatregel

Op grond van artikel 2, eerste lid, van de Flora- en faunawet dient een ieder voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten. Lid 2 van hetzelfde artikel bepaalt dat de zorg, als bedoeld in het eerste lid, in ieder geval inhoudt dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is degelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Gelet op het voorgaande constateer ik dat u in strijd handelt met de bovenomschreven wettelijke zorgplicht en derhalve lid 1 van artikel 2 van de Flora- en faunawet heeft overtreden. De mate waarin de gemeente Dordrecht onderzoek heeft gedaan naar de effecten van zowel de reeds uitgevoerde als de nog uit te voeren werkzaamheden op de in het plangebied in het wild levende dieren en planten, verdraagt zich immers niet met het beginsel dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde nadelige gevolgen voor flora of fauna te voorkomen.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
1 juni 2006	DR/2006/3124	5

Gezien de huidige situatie verzoek ik u met nadruk gehoor te geven aan de volgende verzoeken:

1. Ter bescherming van de in het wild voorkomende dieren en planten in het plangebied dienen alle met de Flora- en Faunawet mogelijk strijdige handelingen met onmiddellijke ingang te worden gestaakt. Het is niet toegestaan af te wijken van de hieronder opgelegde maatregelen;
2. Bouwwerkzaamheden in het kader van de realisatie van de fietsbrug over de Vlij dienen - voor zover van toepassing - te worden gestaakt, totdat een nader natuurwaardenonderzoek (zie hieronder) is uitgevoerd en, indien benodigd, een ontheffing is verleend;
3. U dient alsnog gegevens aan te leveren ten aanzien van het gebruik van het plangebied door vleermuizen en in holten broedende broedvogels. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van informatie van derden, zoals die van het Natuurloket en Bureau Waardenburg;
4. U dient een inventarisatie te laten uitvoeren naar de aan- of afwezigheid van bomen met holten in (het resterende deel van) het Wantijpark. Aan de hand van de (verwachte) aanwezigheid van vleermuizen en de aanwezigheid van bomen met holten kan de eventuele noodzaak van het treffen van compenserende maatregelen worden bepaald;
5. U dient tevens de aanwezigheid van beverburchten en/of dagrustplaatsen op de locatie van de bomenkap te onderzoeken;
6. U dient een onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van de nog uit te voeren werkzaamheden op de leefgebiedsfuncties van eventueel voorkomende beschermde soorten. Hieronder vallen onder meer ook foerageer- en migreerfuncties van vleermuizen en bevers. Naar aanleiding van dit onderzoek wordt bepaald of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden en of alsnog een ontheffing is vereist.

Ten slotte verzoek ik u zo veel mogelijk informatie aan te leveren met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden ter plaatse van de "Staart" en het Jeugdorp (zie onder "Overige werkzaamheden") teneinde mij in de gelegenheid te stellen te beoordelen of in deze gevallen door de gemeente Dordrecht in voldoende mate is voldaan aan de algemene wettelijke zorgplicht van artikel 2, eerste lid, van de Flora- en faunawet. De aan te leveren informatie dient bij voorkeur te bestaan uit (een) natuurwaardenonderzoek(en) welke zie(n)(t) op de effecten van voornoemde werkzaamheden op ter plaatse voorkomende flora en fauna.

Controles

Ik adviseer u dringend onmiddellijk gehoor te geven aan verzoeken 1 en 2 en voorts vóór 1 september 2006 gehoor te geven aan de overige verzoeken. U wordt voorts verzocht mij vóór 1 juli 2006 ervan in kennis te stellen of u voornemens bent te voldoen aan verzoeken 3 tot en met 6.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
1 juni 2006	DR/2006/3124	6

Indien blijkt dat u aan het voorgaande niet voldoet, zal ik overwegen bestuursdwang uit te oefenen dan wel u een last onder dwangsom op te leggen op grond van mijn bevoegdheid zoals gesteld in artikel 112 van de Flora- en faunawet juncto 5:21 e.v. van de Algemene wet bestuursrecht.

Zienswijze

Voordat ik hiertoe overga stel ik u conform artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht in de gelegenheid om binnen 2 weken na verzending van dit schrijven mondeling of schriftelijk uw zienswijze op dit voornemen te geven. U kunt uw zienswijze richten aan:

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Dienst Regelingen
t.a.v. de heer mr. R. Rodenrijs
Postbus 1191
3300 BD Dordrecht

Ik merk hierbij op dat ik uw zienswijze niet zal afwachten indien vereiste spoed zich daartegen verzet.

Ik wijs u er ten slotte op dat het in uw voordeel kan werken de gevraagde informatie zo spoedig mogelijk aan te leveren. Zodra deze informatie is aangeleverd kan immers definitief bepaald worden of een ontheffing voor het onderhavige project alsnog benodigd is. Het snel aanleveren van informatie zal de behandeling van een eventuele ontheffingsaanvraag eveneens aanmerkelijk bespoedigen.

Deze brief is geen besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht maar een voornemen hiertoe. Het indienen van bezwaar en beroep is hierom niet mogelijk.

Indien u vragen heeft kunt u contact opnemen met de heer mr. R. Rodenrijs, bereikbaar via telefoonnummer 078-6395288.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

Drs. ing. S.N.J. Vreeburg

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
1 juni 2006	DR/2006/3124	7

Van deze brief is een afschrift gestuurd aan:

- Algemene Inspectie Dienst (AID)
- Stichting Het Wantij
- Mevrouw M. Beringer, gemeente Dordrecht
- Regiopolitie Zuid-Holland Zuid, afdeling Milieu